

MINÄ RAKASTAN

"Leikki on paras tapa oppia"**Kirjailija Roman Schatz rakastaa leikkimistä ja ottaa sen vakavasti.**

Julkaistu: 16.1.2011

ROMAN SCHATZ

OUTI PYHÄRANTA HS

Hollantilainen historioitsija ja kulttuuriantropologi, professori **Johan Huizinga** julkaisi vuonna 1938 kirjan nimeltä *Homo ludens, leikkivä ihminen*. Siinä hän pohti leikkimisen roolia kulttuurin synnyssä ja väitti, että leikkiminen on keskeinen, joskaan ei ainoa tekijä sivilisaation kehityksessä.

En jaksanut lukea montakaan sivua, koska teos vaikutti turhan vakavalta, mutta nimi teki minuun vaikutuksen. Leikkivä ihminen. Ymmärsin heti koko tunneälylläni, että sellainen on kehitysasteeltaan Homo sapiensin, homo economicuksen ja homo industrialiksen edellä.

Leikkivä ihminen ei ota mitään turhan vakavasti, varsinkaan itseään. Hän nauttii olemassaolon hassuudesta ja leikkii elämällään. Leikkiä ei voi väärin, leikkimisessä ei voi epäonnistua tai tehdä virheitä, ja leikkimisen päälimmäinen tarkoitus on tuntua kivalta, sen motiivina on puhdas ja harmiton hedonismi. Leikki vaatii mielikuvituksen lisäksi itsevarmuutta, uskallusta ja sosiaalisia taitoja.

Leikkiminen on lähtökohtaisesti avomielistä ja viatonta touhua. Se antaa siivet: Siinä missä muut kahlaavat, leikkivä ihminen surffaa. Se on tasa-arvoista ja pasifistista, se on keveydellään vaihtoehto sotimiselle, raiskaamiselle ja kiusaamiselle.

Samalla leikkiminen on hyvin anarkistista ja vaarallista, sillä se on kaiken ennakkoluulotonta kyseenalaistamista ja eri roolien, näkökulmien ja asenteiden tasavertaisina kokeilemistä.

Siksi leikki on paras tapa oppia: Leikkivä ihminen mukautuu ja adaptoituu ketterästi ja omaksuu uusia asioita ilman minkäänlaista tuskaa. Eikä ainoastaan ilman tuskaa, vaan hän saa prosessista vielä kiksejä. Oppimisen pahin vihollinen on häpeä, se tunne, joka yleensä ihmisen aikuistuessa kehittyä leikkimielisyyden tilalle. Terve aikuinen ei ala tylsässä kokouksessa jokellella huvikseen, ei kokeile ravintolassa, miltä keitto tuntuu sormissa, eikä puhu bussissa itsekseen vaihtaen välillä rooleja. Aikuinen ei leiki, vaan hän ottaa itsensä vakavasti, hän jakaa tekemisiään onnistumisiin ja virheisiin, ja kun hän tekee virheitä, häntä hävettää.

Leikkivä ihminen nauttii häpeämättä siitä luksuksesta, jota ihmiskunta on saanut aikaan. Hän käyttää maailmaa ja leikkii sillä. Hän nauttii koulutuksestaan ja leikkii sillä. Rakentakoot muut siltoja ja koneita, ylläpitäkööt muut järjestystä ja bisnestä, leikkivä ihminen käyttää kaiken edestään löytämänsä infrastruktuurin ilokseen. Hänelle raha on leikki, ura on leikki, seksi on leikki ja rakkaus se vasta leikki onkin.

Yksi parhaista ihmisleikeistä on kieli, ja yksi vaikeimmista. Siinä shakkikin jää kirkkaasti kakkoseksi. Kiinalainen ja suomalainen voivat tappaa toisensa sekunnissa, saattaa lapsen alkuun muutamassa minuutissa ja luovuttaa toisilleen munuaisen tunnin kuluessa, mutta jos he haluavat puhua toistensa kanssa, he joutuvat leikkimään yhdessä vuositolkulla.

Joka maassa nelivuotiaat puhuvat sujuvasti ainakin yhtä kieltä, koskaan kuulematta mistään kieliopista. Lapselle kieli tulee leikkimällä sillä, se kasvaa hänelle kuin tukka ja kynnet. Aikuinen käy neljättä kertaa espanjan alkeiskurssia ja tarvitsee vieläkin englanninkielisen ruokalistan. Aikuisena kielen oppiminen on kuin mäkihypyn aloittaminen keski-ikäisenä. Sitä miettii vain kaikkea sitä, mikä voi mennä pieleen.

Kurinalaista leikkimistä kutsutaan taiteeksi, ja sitä ihaillaan kaikissa kulttuureissa. Homo ludens maalaa, tanssii, kirjoittaa, kuvaa, laulaa, soittaa ja näyttelee, ja muut homot rakentavat hänelle museoita, oopperataloja, studioita, kirjastoja ja teattereita.

Uskon, että leikki, luovuus, huumori ja oppiminen kuuluvat samalla tavalla yhteen kuin aine, energia, tila ja aika, että ne ovat saman perusasian eri ilmentymiä. Haluan olla homo ludens. Rakastan leikkimistä ja yritän ottaa sen aikuisen vakavasti.